

naavnlig en Institution, som ikke kan blive uberrørt ved denne Forandring i Retspleien, og om hvilken der ikke er fremkommet Forslag til Forandring, det er Amtmandsstillingen. Der foreligger for Rigsdagen et Forslag om Amtmændenes Lønninger, men der er aldeles ikke taget Hensyn til, at Amtmandsstillingen uundgaelig vil blive forandret ved nærværende Forslag og ved flere Love, som maa komme frem som Konsekvens deraf, naavnlig ved en forandret Ordning af Kommunalvæsenet. Der maa være Mulighed for at kunne reducere Amtmandslemmerne ganske betydelig, saa derved maa man kunne fremkalde Belpareiser. Overfor disse tidt omtalte 6 Landrets-kredse skal jeg atter gjøre gjældende, at jeg tror, at de maa kunne reduceres til færre eller, om man vil gaa en anden Vej, gjøres til flere Kredse paa en saadan Maade, at der derved kan spares en Del, ligesom man maaftes derved tillige kunde fremkalde større Deltagelse i hele Domsmyndigheden fra Underdommerens Side. Ved at lave flere Landsretskredse og holde sig nogenlunde nær ved den nuværende Landsinddeling, vilde der vistnok kunne dannes Landretsafdelinger ved en Kombination af udsendte Overretsdommere og de i Amtet eller Kredsen tilstedeværende Underretsdommere, hvorved der maa kunne tilveiebringes en lige saa god Retspleie, der jo altsaa maa kunne staves tilveie for en billigere Sum. — Der er en Ting, som er gjennemgaende i dette Forslag, og som har forundret mig, og det er den store Magt, man har lagt i Administrationens Haand. Jeg skal f. Ex. saaledes gjøre opmærksom paa, at det jo ligger i Justitsministerens Haand at bestemme, hvormange Politifuldmægtige der skal være her i Landet, det ligesom i Administrationens Haand at bestemme, om der skal oprettes Søretter, hvor og naar de skulle oprettes, og endelig lægger man det, medens man nu har som gjældende Lov, at ikke en eneste Jurisdiktion her i Landet kan forandres uden ved Lov, her i Administrationens Haand at sammenlægge, omlægge og omfalstre alle Landets Retskredse, uden at den lovgivende Magt, naar denne Lov bliver færdig, vil faae den mindste Indflydelse paa, hvorledes disse Retskredse omlægges. Jeg tror, at det er en Sag af en saa enorm Betydning, at den lovgivende Magt ikke kan gaa ind paa et saadant Forslag. Hvorledes Retskreftene sammenlægges og adskilles, har for den store Befolkning en saa uhyre Betydning, at jeg ikke kan forstaa, at man alene kan lægge denne Sag i Administrationens Haand. Man siger: høist 58 og mindst 50, og saa overlader man det til Kongen eller Administrationen at ordne disse Forhold, men det er en saa fuldstændig Overladelse af Grundpillerne for Retspleien for Fremtiden til Administrationen, at jeg maa sige, at Betingelsen

af en saadan Paragraf vil gjøre mig det næsten til en Umulighed, hvor nødig jeg end vil, at stemme for hele Lovforslaget, thi bagved dette ligger en saa uhyre Magtsfyldt, at man aldeles ikke kan beregne, hvad der til Syvende og Sidst kan komme ud af det Hele.

Beth: Forhandlingen har jo i den senere Tid fra flere Sider væsentlig breiet sig om Sagsførerne, og hvad derom er foretvoret i Lovforslaget. Det er ikke min Hensigt at gaa ind paa Lovforslagets specielle Bestemmelser om denne Materie, det er kun nogle mere almindelige Bemærkninger, jeg skal tillade mig at fremsætte. Jeg vil indrømme det ærede Medlem for Veile. Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen), til hvem ogsaa den foregaaende ærede Taler adresserede sig, at man kan tænke sig en Retsordning saaledes, at man ikke behøvede nogen Sagsfører. Denne Retsordning maatte da være saaledes indrettet, at naar Sagen var indbragt for Dommerne, havde han at veilede Parterne i, hvad de behøvede at ansøre for Retten, og hvilke Bevisligheder det var fornødent for dem at staffe tilstede for Retten, hver i sin Interesse. Ja, man kunde endogsaa gaa dertil, at Dommeren paa egen Haand havde at sørge for, at saadanne Bevisligheder kom tilstede, som vare nødvendige for, at han kunde dømme retfærdig i Sagen. Under en saadan Ordning af Retspleien behøvede man ingen Sagsførere. Et Spørgsmaal er det da, om en saadan Ordning af Retspleien er anbefalelsesværdig. I saa Henseende ere vi ikke uden Erfaring her hjemme. Vi have saavel den bekendte Procesmaade efter Forordningen 6te August 1824 i mindre Gjældssager, og vi have den noget videre gaaende Virksomhed, som Dommeren skal udfolde i de saakaldte private Politisager. Man maatte da spørge dem, som ere vant til at møde, eller som af og til have mødt f. Ex. ved Kriminal og Politirettens Civilkamre, om de have fundet sig tilfredsstillende ved den Fremgangsmaade, som der følges, ved de Magimer, som der gjøre sig gjældende dels ved Procesledningen og dels ved den instruktorske ja næsten inkvisitorske Virksomhed, som Dommeren der har at udøve. Jeg tror ikke, at Svaret vil falde anderledes, end at man vil høre mange dels grundede, dels maaftes ugrundede Besværligheder over denne Retspleie af dem, der have haft Leilighed til at gjøre Erfaring dermed. Man hører, som sagt, saadanne Klager med eller uden Grund — det er jo vanskeligt at afgjøre i hvert enkelt Tilfælde, og saa meget vanskelige i Almindelighed — over, at Dommeren har taget Modpartens Parti mere, end han burde, og omvendt. Man behøver imidlertid i saa Henseende ikke at blive staaende ved vor egen Erfaring. Paa et